

PROBELE FABRICATE AU AJUNS LA CCR – Avocatul Poporului a sesizat CCR cu privire la neconstitutionalitatea art. 148 alin. (7) din Codul de procedura penala care confera caracter de legalitate provocarilor facute de investigatorii sub acoperire. Articolul necesita interventia legiuitorului pentru a face textul predictibil si pentru a stopa practica parchetelor de provocare a suspectilor pentru savarisrea unor infractiuni (Document)

Scris de Elena DUMITRACHE | Data: 22.03.2022 17:52

Vin vremuri grele pentru procurorii care, de-a lungul timpului, au apelat la investigatori sub acoperire pentru "desfasurarea activitatilor autorizate". Mai ales pentru aceia care s-au folosit de prevederile **art. 148 alin. (7) Cod procedura penala** pentru a autoriza activitatile investigatorilor sub acoperire, carora le-au pus la dispozitie inregistrari sau obiecte utilizate de acestia din urma pentru provocarea savarsirii unor infractiuni de catre subiectii unor cauze penale.

Avocatul Poporului a sesizat Curtea Constitutionala cu privire la dispozitiile art. 148 alin. (7) din Codul de procedura penala apreciind ca acestea sunt constitutionale prin raportare la prevederile art. 1 alin. (5), art. 21 alin. (3) si art. 131 din Constitutie, precum si cele ale art. 6 din Conventia europeana a drepturilor omului, numai in masura in care se interpreteaza ca organele judiciare, in exercitarea atributiilor legale, nu pot redacta/intocmi/emite orice inregistrari necesare pentru desfasurarea activitatii autorizate, conferind acestora o aparenta de legalitate, in scopul provocarii savarsirii unei infractiuni.

Inainte de a parcurge exceptia de neconstitutionalitate ridicata de Avocatul Poporului, iata ce prevad articolele de lege indicate in cererea aflata pe masa judecatorilor constitutionali:

Art. 148 CPP - Utilizarea investigatorilor sub acoperire:

"(7) Organele judiciare pot folosi sau pune la dispozitia investigatorului sub acoperire orice inregistrari ori obiecte necesare pentru desfasurarea activitatii autorizate. Activitatea persoanei care pune la dispozitie sau foloseste inregistrurile ori obiectele nu constituie infractiune".

Art. 1 alin. (5) Constitutia Romaniei:

"(5) In Romania, respectarea Constitutiei, a suprematiei sale si a legilor este obligatorie".

Art. 21 alin. (3) Constitutia Romaniei:

"(3) Partile au dreptul la un proces echitabil si la solutionarea cauzelor intr-un termen rezonabil".

Art. 131 Constitutia Romaniei:

"(1) In activitatea judiciara, Ministerul Public reprezinta interesele generale ale societatii si apara ordinea de drept, precum si drepturile si libertatile cetatenilor.

(2) Ministerul Public isi exercita atributiile prin procurori constituiti in parchete, in conditiile legii.

(3) Parchetele functioneaza pe langa instantele de judecata, conduc si supravegheaza activitatea de cercetare penala a politiei judiciare, in conditiile legii".

Avocatul Poporului: "Sintagma 'orice inscriuri ori obiecte necesare pentru desfasurarea activitatii autorizate' este lipsita de claritate, precizie si previzibilitate"

Conform exceptiei de neconstitutionalitate ridicate de Avocatul Poporului, care face **obiectul dosarului inregistrat la Curtea Constitutionala cu nr. 695D/2022**, referindu-se la art. 148 alin. (7), Avocatul Poporul apreciaza ca *"sintagma 'orice inscriuri ori obiecte necesare pentru desfasurarea activitatii autorizate' este lipsita de claritate, precizie si previzibilitate, iar dispozitiile art. 148 alin. (7), astfel cum sunt formulate, incalca dispozitiile art. 1 alin. (5), art. 21 alin. (3) si art. 131 din Constitutie".*

In acest sens, **Avocatul Poporului invoca Decizia nr. 489/2016 a Curtii Constitutionale in care s-a retinut ca dreptul, ca opera a legiuitorului, nu poate fi exhaustiv, iar daca este lacunar, neclar sistemul de drept recunoaste judecatorului competenta de a transa ceea ce a scapat atentiei legiuitorului, printr-o interpretare judiciara, cauzala a normei:**

"Sensul legii nu este dat pentru totdeauna in momentul crearii ei – ca etapa a aplicarii normei juridice la cazul concret -, in materie penala, cu respectarea principiului potrivit caruia legea penala este de stricta interpretare. Curtea retine astfel ca interpretarea autentica, legala poate constitui o premisa a bunei aplicari a normei juridice, prin faptul ca da o explicatie corecta intelesului, scopului si finalitatii acesteia, insa legiuitorul nu poate si nu trebuie sa prevada totul.

In concret, orice norma juridica ce urmeaza a fi aplicata pentru rezolvarea unui caz concret, urmeaza a fi interpretata de instantele judecatoresti (interpretare judiciara, cauzala) pentru a emite un act de aplicare legal".

Pana la judecata, procurorii interpreteaza legea dupa bunul plac

Totusi, **in ciuda interpretarii date de CCR prin Decizia nr. 489/2016, Avocatul Poporului sesizeaza in actiunea sa ca au fost constatate situatii cand, anterior etapei judecatii, un text de lege care are un continut interpretabil permite situatii in care organele de urmarire penala sa poata denatura normele juridice si nesocoti astfel caracterul legal al legii interpretabile.**

Este astfel dat exemplul situatia in care un in scris fals intocmit de procuror si pus la dispozitia investigatorului sub acoperire ajunge sa fie folosit pentru a provoca o persoana sa comita o infractiune, facand astfel posibila strangerea de probe impotriva acestuia.

O astfel de situatie regasim in **cazul Ciupitu**, despre care Lumea Justitiei a relevat pe larg in articolul **"Inscenare cu procurori provocatori"** ([Click aici pentru a citi](#)) in care am aratat cum **procurorul Gheorghe Ivan de la Sectia de combatere a infractiunilor asimilate infractiunilor de coruptie din cadrul DNA a folosit documente falsificate prin transformarea unui procuror si a unui ofiter de politie judiciara din cadrul DNA in agenti provocatori, cu scopul de a-l determina pe omul de afaceri Marin Ciupitu sa comita infractiunea de dare de mita.**

CCR este chemata sa elimine viciul de neconstitutionalitate

Avand acest exemplu, in exceptia de neconstitutionalitate ridicata de Avocatul Poporului se retine ca este pusa in discutie insasi constitutionalitatea interpretarii art. 148 alin. (7) din Codul de procedura penala. Concret, puncteaza Avocatul Poporului *"organele judiciare au atribuit textului art. 148 alin. (7) Cod procedura penala interpretarea potrivit careia, in exercitarea atributiilor legale, pot redacta/intocmi/emite orice inscrisuri sau obiecte necesare pentru desfasurarea activitatii autorizate conferind acestora o aparenta de legalitate, in scopul provocarii savarsirii unei infractiuni"*.

Or, facand trimitere la **Deciziile CCR nr. 607/2020, nr. 250/2019, nr. 448/2013 si nr. 224/2012** – care retin ca deturnarea reglementarilor legale de la scopul lor legitim, printr-o interpretare si aplicare eronata de catre cei chemati sa aplice legea, poate determina neconstitutionalitatea acelor reglementari – **Avocatul Poporului subliniaza ca cea care are competenta de a elimina viciul de neconstitutionalitate generat de modul de aplicare a art. 148 alin. (7) CPP este Curtea Constitutionala a Romaniei.**

In sustinerea exceptiei de neconstitutionalitate, **Avocatul Poporului a aratat ca a fost sesizata cu privire la modul de colectare de catre procurori a probelor necesare trimiterii in judecata a persoanelor, fiind evidentiata practica provocarii de catre organele de urmarire penala a partilor din dosare.**

In acest sens insa, Avocatul Poporului a exemplificat mai multe cauze solutionate la Curtea Europeana a Drepturilor Omului (CEDO) avand ca subiect tehnicile de investigatie, in care a retinut incalcarea de catre statul roman a principiilor generale referitoare la garantiile unui proces echitabil, motivat de faptul ca activitatea infractionala a fost provocata de organele de urmarire penala:

*"Institutia Avocatul Poporului a fost sesizata asupra faptului ca uneori, spre a strange probele necesare trimiterii in judecata, activitatea infractionala a fost provocata de catre organele de urmarire penala. In acest context examinand jurisprudenta Curtii Europene a Drepturilor Omului in materia recurgerii la tehnici speciale de investigatie (Hotararea din 1 iunie 2010, definitiva la 1 septembrie 2010, in **Cauza Bulfinsky** impotriva Romaniei, hotararea din 23 iunie 2015, definitiva la 23.09.2015, in **Cauza Opris** impotriva Romaniei; hotararea din 29 septembrie 2009, definitiva la 29 decembrie 2009, in **Cauza Constantin si Stoian** impotriva Romaniei; hotararea din 14 februarie 2017, definitiva in 14 mai 2017, in **Cauza Patrascu** impotriva Romaniei; hotararea din 16 iulie 2015, definitiva in 14 decembrie 2015 in **Cauza Ciprian Vladut si Ioan Florin Pop** impotriva Romaniei), am constatat ca, in mod repetat, **Curtea de la Strasbourg a retinut incalcarea de catre statul roman a principiilor generale referitoare la garantiile unui proces echitabil, motivat de faptul ca activitatea infractionala a fost provocata de organele de urmarire penala.***

*Aceste principii generale, referitoare la garantiile unui proces echitabil, in contextul recurgerii la tehnici speciale de investigatie, cu scopul de a combate traficul de droguri su coruptia, sunt detaliate in **Cauza Bannikova** impotriva Rusiei (4 noiembrie 2010). Curtea a subliniat, in special, ca este constienta de dificultatile implicate de lupta impotriva infractiunilor grave si de necesitatea ca autoritatile sa recurga uneori la metode de ancheta mai elaborate. In principiu, jurisprudenta sa nu impiedica, in stadiul cercetarilor si in cazurile in care natura infractiunii o justifica, depunerea la dosar a unor elemente obtinute prin intermediul unei operatiuni sub acoperire desfasurate de politic (Ludi impotriva Elvetia, 15 iunie 1992, seria A, r. 238). Cu toate acestea, interventia unor agenti sub acoperire trebuie sa fie restransa: desi poate actiona in secret, politia nu poate sa provoace savarsirea unei infractiuni (Teixeira de Castro impotriva Portugaliei, 9 iunie 1998; Vaniane impotriva Rusiei, 15 decembrie 2005).*

De asemenea, exista provocare din partea politiei atunci cand agentii implicati membri ai fortelor de ordine sau persoane care intervin la solicitarea acestora - au se limiteaza la examinarea intr-o maniera pur pasiva a activitatii infractionale, ci exercita asupra persoanei care face obiectul unei supravegheri o influenta de natura sa o incite la savarsirea unei infractiuni, pe care, altfel, aceasta nu ar fi savarsit-o, pentru a face posibila constatarea infractiunii, adica pentru a aduce dovada in acest sens si pentru a determina urmarirea penala a persoanei in cauza (cauza

Avocatul Poporului: "In cazul in care un inculpat sustine ca a fost provocat sa comita o infractiune, instantele penale trebuie sa se angajeze intr-o examinare atenta a dosarului"

Totusi, retine Avocatul Poporului, in ciuda jurisprudentei existente si a condamnarii Romaniei la CEDO in multiple cauze, petitiile transmise catre aceasta institutie arata ca provocarea facuta de organele de urmarire penala in timpul urmaririi penale prin tehnici speciale de investigatie continua sa se perpetueze:

"In pofida jurisprudentei existente si a condamnarii repetate a statului roman, din analiza petitorilor adresate institutiei Avocatul Poporului rezulta ca aceasta componenta a provocari activitatii infractionale de catre organele de urmarire penala, in contextul recurgerii la tehnici speciale de investigatie, pare a se perpetua in practica:

*"Ca atare, apreciem ca textul art. 148 alin (7) din Codul de procedura penala este imprecis sub aspectul limitelor stabilite de legiuitor in continutul normativ, de vreme ce ingaduie organelor judiciare sa foloseasca sau sa puna la dispozitia investigatorului sub acoperire orice inregistrari ori obiecte necesare pentru desfasurarea activitatii autorizate. **In acest context imprezibil, s-a evidentiat practica unor organe de urmarire penala romane de a ticalui probe, de vreme ce textul normei juridice face posibila provocarea activitatii infractionale din partea organelor judiciare, care nu se limiteaza la a avea un rol pasiv in strangerea probelor, cu atat mai mult cu cat se prevede ca activitatea persoanei care pune la dispozitie sau foloseste inregistrari ori obiectele nu constituie infractiune.***

Fara interventia legiuitorului in sensul precizarii unor limite in continutul art. 148 alin. (7) din Codul de procedura penala, text pe care il apreciem ca fiind neconstitucional, exista toate premisele ca statul roman sa raspunda in continuare pentru asemenea incalcarii ale art. 6 din Conventie.

Asa cum se prevede in Ghidul privind art. 6 din Conventie - Dreptul la un proces echitabil (latura penala), publicat in anul 2014-, hotararile Curtii nu sunt destinate doar solutionarii cauzelor in care a fost sesizata, ci, in sens mai larg, pentru a clarifica, proteja si dezvolta normele Conventiei si astfel pentru a contribui la respectarea, de catre state, a angajamentelor pe care si le-au asumat in calitate de parti contractante (Irlanda impotriva Regatului Unit, pct. 154) Sistemul instituit de Conventie are asadar ca scop sa soluzioneze, in - interesul public, probleme care tin de ordinea publica, ridicand standardele de protectie a drepturilor omului si extinzand jurisprudenta din acest domeniu la Intreaga comunitate a statelor care sunt parti ale Conventiei [Konstantin Markin impotriva Rusiei (MC), pct. 89].

(...)

Se precizeaza, totodata, ca in cazul in care un inculpat sustine ca a fost provocat sa comita o infractiune, instantele penale trebuie sa se angajeze intr-o examinare atenta a dosarului, avand in vedere ca, pentru ca un proces sa fie echitabil in sensul art. 6 alin. 1 din Conventie, orice proba obtinuta printr-o provocare din partea politiei trebuie respinsa. Acest fapt este valabil mai ales atunci cand operatiunea politica s-a derulat in absenta unui cadru legal si a unor garantii suficiente [Ramanauskas impotriva Lituaniei (MC), pct. 60].

Pentru aceste considerente, apreciem ca dispozitiile art. 148 alin. (7) din Codul de procedura penala nu asigura cadrul legal necesar garantarii art. 6 par. 1 din Conventie. Or, dispozitiile art. 20 din Constitutie

determina ca instanta europeana sa fie mult decat un simplu partener de dialog, jurisprudenta acesteia constituind un cadru de referinta obligatoriu pentru Curtea Constitutionala a Romaniei, cu circumstantierile determinate de rolul si de limitele competentei instantei de contencios constitutional Judecatorul constitutional roman si-a asumat insa rolul si autoritatea de a asigura receptarea Conventiei si a practicii instanelor europene, cu efecte atat in planul reglementarii problematii drepturilor si libertatilor fundamentale, cat si al aplicarii acestor reglementari de catre instantele nationale.

Ca atare, consideram ca textul legal criticat incalca si prevederile constitutionale ale art. 21 privind accesul liber la justitie si dreptul la un proces echitabil, precum si pe cele ale art. 131 referitor la rolul Ministerului Public care, in activitatea judiciara, reprezinta interesele generale ale societatii si apara ordinea de drept, precum si drepturile si libertatile cetatenilor.

Textul art. 131 alin. (1) din Legea fundamentala stabileste in mod clar si categoric sfera atributiilor procurorului, fara a trimite la cazuri stabilite prin alta lege. Legiuitorul constituant a inteles sa confere procurorului un rol determinat in reprezentarea intereselor generale ale societatii, din moment ce a asezat dispozitiile referitoare la Ministerul Public in capitolul referitor la "Autoritatea judecatoreasca" si nicio lege organica sau ordinara nu poate sa deroge de la textele constitutionale. Procurorul participa in proces, contribuie la aflarea adevarului, sens in care, in cursul urmaririi penale, strange si administreaza probe, atat in favoarea, cat si in defavoarea suspectului sau a inculpatului, din oficiu sau la cerere. **Textul constitutional, referindu-se la apararea drepturilor si libertatilor cetatenilor, nu are in vedere transformarea procurorului intr-un agent provocator, el avand numai rolul de a veghea la respectarea legii in procesele care pun in discutie astfel de drepturi si libertati. De aceea, este fara indoiala ca interpretarea atribuita in practica dispozitiilor art. 148 alin. (7) din Codul de procedura penala afecteaza ordinea de drept astfel instituita de Constitutie care consacra rolul Ministerului Public.**

Potrivit jurisprudentei constante a Curtii Constitutionale a Romaniei, ..principiul accesului liber la justitie (...) implica, intre altele, adoptarea de catre legiuitor a unor reguli de procedura clare, in care sa se prescrie cu precizie conditiile si termenul in care justitiabili isi pot exercita drepturile lor procesuale, inclusiv cele referitoare la caile de atac impotriva hotararilor pronuntate de instantele de judecata". Or. in situatiile mai sus prezentate, precum si in alte spete sesizate institutiei Avocatul Poporului, **s-a ajuns ca, din cauza unui cadrul legal imprecis si imprevizibil, chiar organele judiciare sa incalce accesul liber la justitie si dreptul la un proces echitabil, ignorand in mod repetat cerinta Curtii Europene a Drepturilor Omului de a exista "o maniera pur pasiva" exercitata asupra persoanei care face obiectul unei supravegheri, iar nu o influenta de natura sa o incite la savarsirea unei infractiuni pe care, altfel, aceasta nu ar fi savarsit-o (cauza Feixeira de Castro, citata anterior).**

Avand in vedere competenta sa generala in privinta protectiei drepturilor si libertatilor omului, Avocatul Poporului apreciaza ca prevederile art. 148 alin. (7) din Codul de procedura penala sunt constitutionale prin raportare la prevederile art. 1 alin. (5), art. 21 alin. (3) si art. 131 din Constitutie, precum si la cele ale art. 6 din Conventia europeana a drepturilor omului, numai in masura in care se interpreteaza ca organele judiciare, in exercitarea atributiilor legale, nu pot redacta/intocmi/emite orice inscrisuri necesare pentru desfasurarea activitatii autorizate conferind acestora o aparenta de legalitate, in scopul provocarii savarsirii unei infractiuni, si solicita Curtii Constitutionale punutarea unei soluti de admitere a prezentei exceptii de neconstitutionalitate".

[*Cititi aici integral exceptia de neconstitutionalitate formulata de Avocatul Poporului](#)

